

ЕФЕКТИ БАУГАУЗА ТА ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ ОЖИВИЛИ БУДАПЕШТСЬКУ ШКОЛУ

BAUHAUS AND CZECHOSLOVAKIAN EFFECTS BROUGHT
TO LIFE THE BUDAPEST SCHOOL

В Угорщині викладання майстерності обробки художнього скла започаткували Юлія Баторі та Дьордь З. Гач. Це стало логічним продовженням повоєнного руху в галузі промислового дизайну та студійної обробки скла. Джулія Баторі (1901-2000 рр.) була студенткою Мюнхенської академії та виявляла інтерес до графічного мистецтва, а з 1929 року основним об'єктом її роботи став дизайн скла. Вона виїхала до Дессау, де самостійно працювала дизайнером скла та відвідувала лекції в Баугаузі. З 1932 до 1939 року вона жила в Парижі, де заснувала власну студію – La Girouette. Вона стала членом та постійним експонентом "Осіннього салону". Серед її паризьких робіт – декоративні панелі, скляні меблі, дизайн інтер'єру, дрібні побутові та декоративні вироби. Усі її роботи зосереджені на постатях або пов'язані з історіями з особливим гумором, гідністю чи піднесенням. Вона втілювала свої задуми самостійно, повністю володіючи унікальним поєднанням технологій різання, гравірування та піскоструминної обробки, що стало її винаходом та фірмовим знаком. Її ім'я почали пов'язувати з цим особливим поєднанням технік, оскільки раніше ніхто і ніколи не використовував технологію промислової піскоструменевої обробки в художньому підході. Навіть французькі критики використовували вираз "скульптор скла" – "reliefs du verre / sculpteur en verre" – для опису її робіт, замість

ТОМАШ АБЕЛЬ

художник-скляр, член правління Угорського товариства художнього скла

TAMÁS ÁBEL

Glass Artist, a Board Member of the Hungarian Glass Art Society

Hungarian glass art education born by Julia Bathory and Gyorgy Z. Gacs in the effect of post-war industrial design and studio glass movement.

Julia Bathory (1901-2000) was a student in Munich at the academy with an interest in graphic art, from 1929 her main concern was glass design. She left for Dessau where on her own right she worked as a designer in glass and she was attending lectures at Bauhaus. From 1932 until 1939 she lived in Paris where she founded her own studio – La Girouette. She became a member and a permanent exhibitor of the "Autumn Saloon". Her Paris work includes decorative panneau, glass furniture, interior designs, small utilitarian and decorative objects. All her works focus on figures or relate stories with a special humour, dignity or, in turn, the sublime. She achieved her

терміну "прикладний художник" – "artiste decorateur". У 1952 році вона заснувала факультет скла у Середній школі образотворчого та прикладного мистецтва у Будапешті, де у 1933 році Золтан Вересс започаткував вечірні заняття для склоробів. Її основним принципом як викладача була система, яка виникла у природних формах, і реалізація потенціалу скла. Оскільки Чехословаччина та Угорщина з 1948 року стали комуністичними країнами, угорські студенти отримали змогу навчатися на факультеті скла Коледжу прикладних мистецтв у Празі. Пал Пауліковіч, який підготував першу навчальну програму факультету скла в Угорщині, і Зуза Віда, яка стала останньою ученицею Юлії Баторі, навчались у Празі. Зуза Віда відіграла ключову роль у підготовці наступного покоління дизайнерів та художників скла в середній школі в 1969-2011 роках як завідувач факультету скла після Юлії Баторі.

Гьоргі З. Гач (1914-1978) – угорський живописець і прикладний художник. З 1953 року він був завідувачем факультету декоративного живопису в Коледжі прикладних мистецтв Будапешта, де у 1965 році він заснував факультет скла. Він був експериментальним художником і дизайнером та підтримував зв'язки з видатними художниками угорського походження, що проживають за кордоном, наприклад з Ніколасом Шеффером та Віктором Вазарелі у Франції. Це пробудило в ньому інтерес до кінетичних та абстрактних мистецьких творів. У 1966-2010 рр. завідувачем факультету скла був Золтан Богус, який відіграв ключову роль разом з Мартоном Горватом (викладачем, 1976-2009 рр.) і Габором Гонсалесом (керівником майстерні, 1970-2014 рр.) у навчанні художників та дизайнерів скла.

Обидва рівні освіти (середня школа та коледж) забезпечували активну технічну підтримку студентів у виготовленні виробів зі скла. Оскільки майстерня та студії інституту знаходились у окрузі IX у Будапешті до 2017 року – лише за 300 метрів одне від одного – між двома факультетами скла існував транзит та зв'язок. В обох місцях наявна технологія гарячого скла з газовою піччю, технологія теплового скла з електричними печами та технологія холодного скла із шліфувальними, різальними та полірувальними машинами. З 2019 року, з дворічним перехідним періодом (доба MOME Z), університет розмістився в оновленому кампусі з новим технологічним парком –

designs on her own in full command of unique combination of cutting, engraving and sandblasting techniques which was her invention and trademark. Her name was associated with that special combination of techniques as earlier she had never used the industrial sandblasting technology in artistic approach. Even the French critiques used the expression of glass sculptor – "reliefs du verre / sculpteur en verre" – to describe her works instead of applied artist – "artiste decorateur". In 1952 she founded the Glass Faculty at the Secondary School of Fine Arts and Applied Arts in Budapest, where evening studies of glassworker existed since 1933 by Zoltán Veress. As a teacher her guiding principle was a system which originated in natural forms and the realization of the potential of glass.

Since Czechoslovakia and Hungary became communist countries after 1948, therefore Hungarian students were able to study at the glass faculty of the Collage of Applied Arts in Prague. Pál Paulikovics who prepared the first curriculum of the Glass Faculty in Hungary and Zsuzsa Vida who was the last student of Júlia Báthory were studied in Prague. Zsuzsa Vida played a key role in the prepare of the next generation of glass designers and artists between 1969-2011 at the secondary school as the headmaster of the Glass Faculty after Júlia Báthory.

György Z. Gács (1914-1978) was a Hungarian painter and applied artist. Since 1953 he was the head of the Decorative Painting Faculty at the Collage of Applied Arts, Budapest, where he founded the Glass Faculty in 1965. He was an experimental artist and designer, who was in contact with significant artists of Hungarian descent living abroad like Nicolas Schöffer and Victor Vasarely in France. This caused his interest in kinetic and op-art works of art. The headmaster of the Glass Faculty was Zoltán Bohus between 1966-2010 who played a key role together with Márton Horváth (teacher, 1976-2009) and Gábor Gonzales (workshop director, 1970-2014) in the education of glass artists and designers.

Both education level (secondary school and collage) were a wide range of technical support for glass making. As both institute's workshop and studios were at the District IX in Budapest until 2017 – only 300 meters away – and there was a transit and communication between the two glass faculties. On both places you could find the hot glass technology with gas powered

MOME ONE/Майстерня (2016) та MOME TWO/Медіа-цех і студія (2018), і з цим настала нова доба також і для факультет скла. Його об'єднали з факультетом кераміки, кафедрою силікатів, але внаслідок структурних змін він перетворився на кафедру дизайну та мистецтва (угорською мовою: Tárgyalkotó/Виробів), яка нещодавно об'єдналася з факультетом металообробки. Разом з оновленим кампусом факультет скла також створив нову студію в головному кампусі по вулиці Цуглігеті, як було віддавна заплановано. На початку заснування факультету скла, через відсутність газопроводу на той час, його відкрили біля колицки університету – у знаковій будівлі в стилі модерн/сецесії Музею прикладних мистецтв. З 2006 року Університет прикладного мистецтва змінив свою назву на Університет мистецтва та дизайну Моголи-Наги, Будапешт. Акцент факультету скла також змістився на так зване автономне скло, яке привнесло більш широке мислення у перспективі образотворчого мистецтва, тоді як поруч з ним завжди залишалося дизайнерське та архітектурне мислення. Це сталося вже за епохи Золтана Богуса і Мартона Горвата, але посилювалося за таких вчителів, як Іштван Чебе, Гьоргі Гаспар і Балаш Сіпос. В останні роки факультет працює з наступними викладачами: Петер Боркович, Гергелі Паттанюс, Янош Поляк у новій майстерні. Його директор – Балла Бенджамін. Нові можливості студії дозво-

furnace, the warm glass technology with electric kilns and the cold glass technology with grinding, cutting and polishing machines. Since 2019 with a two years of transition (MOME Z age) the university occupied its renewed campus with brand new technology park – MOME ONE / Workshop House (2016) and MOME TWO / Media and Studio House (2018) became a new age also of the Glass Faculty. It has been formed together with the Ceramic Faculty the Silicate Department, but under a structural change it has forming the Design and Art Department (in Hungarian: Tárgyalkotó / Object Maker) recently joined together with the Metalwork Faculty. With the renewed campus the Glass Faculty has a new studio at the Zugligeti út main campus, as it was originally planned always. At the beginning of the Glass Faculty foundation with the lack of the gas pipeline at the time it was set up at the cradle of the university – in the iconic Art Nouveau / Secession building of the Museum of Applied Arts. Since 2006 the University of Applied Arts changed its name to Moholy-Nagy University of Art and Design, Budapest. The Glass Faculty also changed its main focus to the so-called autonomous glass which brought wider thinking in the fine art perspective, while next to it the design and architectural thinking always stayed. That's happened already under the Zoltán Bohus and Márton Horváth era, but got stronger under the following teachers: István Czebe,

ляють відкрити широкий спектр перспектив кожній галузі – дизайну, мистецтва та архітектури. Від самого початку навчання студентам надається всебічна підтримка, покликана допомогти їм досягти досконалості у своїй майстерності. Завдяки стипендії Еразма в галузі навчання мистецтву обробки декоративного скла в Угорщині з'явилися нові зв'язки та впливи. Ця стипендія передбачає навчання наших студентів протягом одного семестру в іншому університеті Європейського Союзу. Ця можливість відкрила для угорських студентів факультету скла Чехію, Ірландію, Данію, Фінляндію та Естонію. У місцевому викладанні майстерності скла ключову роль відіграють середні школи у сільській місцевості, такі як школи у Капошварі, Ньєредьгазі, Печі та Дьєрі. Міжнародний успіх угорського мистецтва скла не був би можливим без його міцної освітньої бази та підтримуючої некомерційної асоціації – Угорського товариства художнього скла, яке діє з 1996 року і організовує місцеві та міжнародні групові виставки і сприяє популяризації угорського художнього скла. Угорське художнє скло набуло різноманітності завдяки своїм "проміжним" географічним, технологічним, промисловим аспектам у різних сферах – архітектурі, дизайні та мистецтві – і з самого початку здобуло собі репутацію на міжнародній арені. Ключовим елементом завжди була столиця Угорщини – Будапешт – та її роль у навчальних закладах, де викладається майстерність обробки скла, які закінчила величезна кількість студентів (близько 200). Також Будапештський регіон є основною домівкою художників і дизайнерів скла, де вони живуть і працюють, тому ми можемо просто назвати це явище Будапештською школою.

Рекомендована література:

Барабаш, Лайош. "Сучасне угорське декоративне скло – Будапештська школа". У "БОТОС", Петер Ботос, 159-171. Будапешт: Мистецьке товариство відкритих структур Будапешт, 2020 р.
Варга, Вера. "Баторі Юлія, Париж-Будапешт". Будапешт: Музей прикладного мистецтва, 1993 р.
Бохус, Золтан. "Az Üveg szak rövid történet". У "100 років викладання техніки роботи з керамікою, 50 років викладання техніки роботи зі склом", 83-86. За редакцією Кадасі Еви. Будапешт: MOME Szilikát Tanszék - Університет мистецтва та дизайну Мохоли-Нагі, 2010 р.

György Gáspár, Balázs Sipos. In the recent years the faculty operates with the following teachers – Péter Borkovics, Gergely Pattantyús, János Polyák – in its new workshop – director: Balla Benjamin – and new studio possibilities try to provide a wide range of perspectives in every field – design, art, architectural – at the beginning of the studies and support the students in what they are the best.

New connections and effects came into Hungarian glass art education by the Erasmus scholarship, which was made to exchange into the European Union for one semester at another university. This possibility connected Hungarian glass students to Czech Republic, Ireland, Denmark, Finland and Estonia.

In the local glass education playing key role the secondary schools in the countryside such as in Kaposvár, Nyíregyháza, Pécs was and in Győr still.

The international success of Hungarian glass art couldn't exist without its strong base of education and the supportive nonprofit association – the Hungarian Glass Art Society – which operate since 1996 and organize local and international group exhibitions and help to promote Hungarian glass art. Hungarian glass art became diverse thanks to its "in between" geographical, technological, industrial aspects in various fields – architectural, design and art – and built up its reputation from the beginning at the international scene. The key element was always Hungary's capital city – Budapest – and its role in glass education where a huge amount of students graduated (about 200). Also the Budapest region is the main home of the glass artists and designers where they living and working, so we can simply call this phenomenon the Budapest School.

Applied and recommended literature:

Barabás, Lajos. "Contemporary Hungarian Glass Art – The Budapest School" In BOTOS, Péter Botos, 159-171. Budapest: Open Structures Art Society Budapest, 2020.
Varga, Vera. Báthory Júlia, Paris-Budapest. Budapest: Museum of Applied Arts, 1993.
Bohus, Zoltán. "Az Üveg szak rövid története" In 100 éves kerámia oktatás, 50 éves üveg oktatás / 100 years of ceramic education, 83-86. Edited by Kádasi Éva. Budapest: MOME Szilikát Tanszék-Moholy-Nagy University of Art and Design, 2010.

